

CMok 1/01/2015

Warszawa; 10.01.2015

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Warszawie
ul. H. Sienkiewicza 6
Warszawa

Szanowni Państwo,

Centrum Ochrony Mokradeł prowadzi od kwietnia br. projekt pn. "Społeczna kontrola zarządzania ekosystemami rzecznyymi w Polsce". Raport z pierwszego etapu prac nad projektem został do Państwa przesłany drogą mailową dnia 23.10.2014 r. na adres rdos.warszawa@rdos.gov.pl.

W ramach projektu zapoznaliśmy się z dokumentacją prac inwestycyjnych i utrzymaniowych realizowanych na ciekach w województwach mazowieckim i świętokrzyskim. Z zaniepokojeniem zauważamy, że wiele prac polegających na ingerencji w koryta cieków i stosunki wodne przyległych obszarów przeprowadzono bez uprzedniego uzyskania decyzji z art. 118 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody [Dz.U.2004, nr 92, poz. 880 z późn. zm.] w jego brzmieniu sprzed 30 maja 2014 r. lub, że wydana decyzja oparta była na niekompletnych przesłankach.

Zdarzają się również przypadki, kiedy prace realizowane są w pobliżu lub w granicach obszaru Natura 2000 i istnieje duże prawdopodobieństwo ich potencjalnie znaczącego oddziaływania na ten obszar. Przedsięwzięcia te nie były jednak poprzedzone przeprowadzeniem oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Dz.U.2008, nr 199, poz. 1227].

Sytuacja taka miała miejsce w przypadku rzeki Piasecznicy.

Piasecznica stanowi północno-wschodnią granicę obszaru Natura 2000 Bory bagienne i torfowiska Karaska PLH140046 oraz rezerwatu przyrody Torfowisko Karaska. Jest to największe i najlepiej zachowane torfowisko wysokie na terenie województwa mazowieckiego oraz jedno z większych torfowisk wysokich w Polsce. Można tu spotkać kilka

---

Społeczna kontrola zarządzania ekosystemami rzecznyymi w Polsce – projekt w ramach programu Obywatele dla Demokracji

rzadkich gatunków roślin, takich jak: turzyca strunowa *Carex chordorrhiza*, turzyca bagienna *C. limosa* i roszciska okrągłolistna *Drosera rotundifolia* (gatunki z Czerwonej listy roślin i grzybów Polski (2006)). Jest to również jedna z ostatnich ostoi cietrzewia *Tetrao tetrix* na terenie województwa. Zmiany stosunków wodnych w ostatnich dziesięcioleciach, spowodowane głównie przemysłowym wydobyciem torfu przez kopalnię, położną tuż za południową granicą obszaru, doprowadziły do przesuszenia torfowiska i jego zarastania w wyniku ekspansji brzozy. Na terenie rezerwatu prowadzona jest czynna ochrona, polegająca na usuwaniu nalotu gatunków lekkonasiennych (zadanie ochronne dla obszaru; działania CMok w ramach projektu „Czynna ochrona zagrożonych siedlisk przyrodniczych w rezerwach przyrody na Mazowszu i Podlasiu” finansowanego przez UE ze środków EFRR w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko, dofinansowanego ze środków NFOŚiGW); prowadzona jest również hodowla i introdukcja cietrzewia.

Decyzja RDOŚ w Warszawie, Oddział Spraw Terenowych I w Ostrołęce z dnia 5 czerwca 2014 r., ustalająca warunki prowadzenia robót na rzece Piasecznicy na podst. art. 118 ustawy o ochronie przyrody (zn. WSTI-O.670.4.2014.IM), została wydana dla przedsięwzięcia określonego jako bieżąca konserwacja rzeki, na które m.in. składało się usunięcie namułu o grubości 20 cm. W decyzji tej wspomniano, że planuje się odmulenie cieków na długości 0,87 km w obszarze Natura 2000 oraz wymieniono zagrożenia tego obszaru z SDF - zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie oraz wydobywanie torfu. Wspomniano także, że w odniesieniu do rezerwatu Karaska obowiązuje m.in. zakaz zmiany stosunków wodnych, z wyjątkiem uzasadnionych potrzeb ochrony rezerwatu. Mimo to, wydano decyzję umożliwiającą roboty mające na celu przyspieszenie spływu wód z obszarów chronionych. Nie zawarto w niej specjalnych obostrzeń ograniczających negatywny wpływ przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze.

Wydanie takiej decyzji przez w Warszawie, Oddział Spraw Terenowych I w Ostrołęce budzi nasze poważne wątpliwości. Zaplanowane i przeprowadzone prace utrzymaniowe, polegające na odmuleniu warstwą do 20 cm rzeki Piasecznicy na odcinku 26+400-26+900 i 27+000-27+370 km (granica rezerwatu i obszaru Natura 2000), mogą w sposób niekontrolowany przyczynić się do degradacji chronionego torfowiska. Rzeka Piasecznica w swoim biegu powyżej i poniżej wspomnianego odcinka została już wcześniej przekształcona w głęboko wcięty kanał. Wspomniany odcinek stanowił ostatnie miejsce spowalniające spływ wody z omawianego obszaru. Należy oczekiwać, że, spowodowane „odmuleniem” (a więc obniżeniem rzędnej dna) tego odcinka rzeki, zwiększenie odpływu z częściowo już

Spoleczna kontrola zarządzania ekosystemami rzecznyymi w Polsce – projekt w ramach programu Obywatele dla Demokracji

odwodnionego torfowiska przyspieszy nieodwracalne procesy murszenia gleb torfowych, prowadząc w konsekwencji do wzrostu trofii i spotęgowania zjawiska ekspansji drzew i krzewów na otwarte tereny. Zmarnowane zostaną zatem m.in. pieniądze z UE, przeznaczone przez CMok na realizację ochrony czynnej na torfowisku. Przesuszenie i wzrost produktywności siedlisk zmniejszają również atrakcyjność terenu dla cietrzewia.

Należy tutaj zaznaczyć, że WZMiUW Warszawa, Inspektorat w Ostrołęce, w 2014 roku ogłosił przetargi na prace utrzymaniowe na prawie 35 km rzeki Piasecznicy. W naszej ocenie realizacja prac na wszystkich odcinkach rzeki może mieć negatywne skumulowane oddziaływanie na obszar Natura 2000 Bory bagienne i torfowiska Karaska PLH140046 oraz rezerwat przyrody Torfowisko Karaska przede wszystkim poprzez zmianę stosunków wodnych na tych terenach.

Zezwolenie na wykonanie przez WZMiUW Warszawa prac odmulających na Piasecznicy bez przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 może doprowadzić do powstania szkody w środowisku w rozumieniu ustawy z dn. 13.04.2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Przeprowadzone prace pogłębiające koryto rzeki, w szczególności w skumulowanym efekcie z analogicznymi pracami prowadzonymi poza obszarem Natura 2000 Bory bagienne i torfowiska Karaska, prowadzące do obniżenia wód gruntowych, a tym samym do zmiany stosunków wodnych na obszarze chronionym, będą miały znacząco negatywny wpływ na utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunków i siedlisk chronionych w ramach tego obszaru. W skrajnej sytuacji istnieje nawet niebezpieczeństwo zaniku znacznej części populacji chronionych gatunków a także siedlisk w obszarze Natura 2000. Zgodnie z art. 6 pkt 11 powołanej ustawy znacząco negatywny wpływ na siedliska i gatunki chronione jest szkodą w środowisku. W chwili obecnej można mówić już o bezpośrednim zagrożeniu taką szkodą, albowiem opisane wyżej negatywne oddziaływanie na ekosystem torfowiska w wyniku przeprowadzonych prac już występuje, i istnieje znaczące prawdopodobieństwo, że w najbliższym czasie dojdzie do pogorszenia stanu chronionych siedlisk oraz zmniejszenia populacji chronionych gatunków. Jednocześnie należy zauważyć, że przeprowadzone prace już spowodowały szkodę w środowisku, w postaci zmiany stanu ekologicznego rzeki Piasecznicy. Po odmuleniu omawianego odcinka nastąpiło bowiem pogorszenie się co najmniej parametrów hydromorfologicznych (naturalności koryta), ale najprawdopodobniej również biologicznych (populacji ryb i innych organizmów) i fizykochemicznych (zdolność samooczyszczania się

Spoleczna kontrola zarządzania ekosystemami rzecznyymi w Polsce – projekt w ramach programu Obywatele dla Demokracji

wody, termika itd). Tymczasem, znaczący negatywny wpływ na stan ekologiczny stanowi szkodę w wodach zgodnie z art. 6 pkt 11 lit. b powołanej ustawy.

Należy przy tym zauważyć, że celem wykonanych prac odmulających była m. in. poprawa warunków rolniczego wykorzystania terenów przyległych, stąd ustawa szkodowa ma zastosowanie w omawianej sprawie.

Uprzejmie prosimy o ponowne rozpatrzenie sprawy prac utrzymaniowych na rzece Piasecznicy w kontekście prawdopodobnie zaistniałej szkody w wodach oraz bezpośredniego zagrożenia szkodą w chronionych gatunkach i siedliskach. Wnioskujemy o podjęcie działań mających na celu zapobieżenie, wywołanej obniżeniem poziomu wody, degradacji torfowiska Karaska.

Z poważaniem

Zastępca Koordynatora Projektu

Wiktor Kotowski

Spoleczna kontrola zarządzania ekosystemami rzecznyymi w Polsce – projekt w ramach programu Obywatele dla Demokracji

